

Sandra v Ugande: Šošovka verzus dom, ktorý zmizol

Na obrazovkách Českej televízie sa 17. novembra 2020 vydáva mladá novinárka a influencerka Sandra na cestu do Ugandy. Zaujíma sa o lokálny projekt financovaný zo zdrojov európskych krajín. Dokument z cyklu Český žurnál natočil Filip Remunda.

Pohľad na krásy pohraničného územia medzi Ugandou a Rwandou, na hustý porast, syté farby a usmievavé tváre je v niečom naozaj ľúbivý. Pri stretnutí s domácimi sa spolu so Sandrou dozvedáme o prístupe k náboženstvu, kultúre a denno-denných strastiach. Sme vystavení porovnávaniu so svetom, v ktorom sme my, obyvatelia Európy zvyknutí žiť. Pravdepodobne sa v nás prebúdzajú isté rozpaky z komfortu, ktorý nám bol daný narodením.

Sandra ako kontrastujúci element prostredia, do ktorého prichádza, funguje dokonale. Ako mladá, zdravá Európanka nie je schopná uniesť 20 kilogramový kanister s vodou, nieto ho ešte vláčiť päť kilometrov k príbytku tak, ako ugandské ženy.

V minulosti sa v obci udiala prírodná katastrofa, ktorá si vyžiadala 24 obetí. Na mieste, na ktorom kedysi stál starostov dom, sa Sandra potýka s problémom so šošovkou. Kontrastuje tak strata domova a neposlušná šošovka.

České elity a bosnianska imigrantka

Keď české elity zľahčujú ekologické problémy vo svojej krajine, ako by sa k nej postavil vzdelaný Ugandan? Uvedomelo a zodpovedne. Ak existuje v našich očiach stereotyp zaostalého, negramotného Afričana, v rozhovoroch s Ugandanmi nadobúdame celkom iný dojem.

Xenofóbne postoje sú často akceptované ruka v ruke s politikou strachu. Bosnianska imigrantka Sandra bola po príchode do Českej republiky ako dieťa šikanovaná za svoj status cudzinky. Preto má našu dôveru, že k inakosti, ktorej je v Ugande vystavená, pristupuje s dostatočným porozumením.

20 tisíc followerov

Sandra opakovane pred kamerami vytvára príspevky pre svojich followerov na sociálnej sieti. Nahliadnutie do jej procesu prípravy digitálneho obsahu je bezpochyby veľmi zaujímavé, ale ako diváci sme sa pravdepodobne chceli dozvedieť viac o svete, v ktorom sa ocitla. Mladá Bosnička sa občas pýta hlúpo, k čomu sa po návrate domov priznáva počas prednášky. Narážka na rodové stereotypy ako nepochopenie kultúrnej rozdielnosti, či dilema s vodou a elektrinou boli skutočne infantilnými pokusmi o udržanie rozhovoru. Reakcie z Instagramu, ktoré Sandra prezentuje svojej holandskej sprievodkyni môžu evokovať potrebu práve banálnejšieho prístupu. *Prečo by sme mali pomáhať Afrike, keď sa sami nemáme*

dobré? V tomto bode je pozitívne, že naprieč dokumentom sa vďaka porovnaniu dozvedáme, aké hlboké sú rozdiely medzi dvoma spoločnosťami.

Zlé, zlé mimovládky

O činnosti mimovládnych organizácií a mechanizmu financovania sa dozvedáme dosť málo. Najviac z prezentácie miestneho sprievodcu, ktorý ukazuje Sandre, čo všetko dokážu financovať z pre nás zanedbateľnej čiastky.

Na príklade Sandrinho telefonátu s otcom môžeme vidieť nedostatky mechanizmu finančnej podpory. Otcovi totiž nerobí problém prispieť na dobrú vec, no nedôveruje organizáciám, ktoré túto pomoc sprostredkovávajú. Možno práve kvôli vyhláseniam podobným tomu prezidentovmu, ktorý sa v dokumente objaví ako symbolický prešľap.

Na čo je to dobré?

Porovnanie s pomermi v Ugande je pre nášho diváka mementom, uvedomením si vlastného komfortu a schopnosti Ugandčanov prežiť s minimom a pritom rozdať aj niekoľko úsmevov.

Máme sa až tak zle, keď máme pitnú vodu, strechu nad hlavou a dostatok možnosti pre plnohodnotný život? Čo všetko si obyvateľ Ugandy dokáže kúpiť za hodnotu jedného kapučína v Starbucks? Nabudúce si dvakrát rozmyslíme, či budeme zľahčovať situáciu v rozvojových krajinách.

Prostredníctvom clony v tvare mobilného telefónu sa dokument približuje Sandrinej cieľovej skupine na sociálnych sieťach. Podľa komentárov k Sandriným africkým príspevkom na Instagrame, môže byť pohľad dovnútra komunity malej ugandskej obce prínosný. Avšak, tých sociálnych sietí tam bolo predsa len priveľa a ich funkcia v celom diváckom konštrukte zbytočne kradne pozornosť.

Maroš Dojčák